

Raport z działalności

Koalicji Sprawiedliwego Handlu

w roku 2009

**Koalicja
Sprawiedliwego
Handlu**

Spis treści

I. Wstęp	3
II. Działania	4
1. Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu.....	4
2. Badanie EFTA.....	5
3. Kampania Pledge for Fair Trade.....	5
4. Seminarium "Fair Trade in Central and Eastern Europe" w Pradze.....	6
5. Stoisko informacyjne na SLOT Art Festival.....	7
6. Stanowisko Koalicji w sprawie Komunikatu Komisji Europejskiej.....	7
7. Badanie Omnibus.....	7
8. Nowi członkowie Koalicji.....	8
9. Aktywność strony fairtrade.org.pl.....	8
10. Aktywność na listach dyskusyjnych Koalicji.....	8
III. Rekomendacje na rok 2010	9
Spis załączników	10

I. Wstęp

Koalicja Sprawiedliwego Handlu została założona przez 9 organizacji pozarządowych dnia 16 marca 2009 r. Jej funkcjonowanie w pierwszym roku opierało się na zrealizowaniu kilku wspólnych inicjatyw, w tym obchodów Światowego Dnia Sprawiedliwego Handlu 2009, uczestnictwie w kampaniach realizowanych na szczeblu europejskim, a także na informowaniu członków i partnerów o wzajemnych działaniach, działaniach innych organizacji i firm, dyskusji nad kwestiami merytorycznymi, udzielaniu informacji na temat Sprawiedliwego Handlu organizacjom, firmom i osobom spoza Koalicji, prowadzeniu 2 list dyskusyjnych a także strony internetowej fairtrade.org.pl.

Raport nie zawiera opisu działań poszczególnych Koalicjantów, chociaż te były równie istotne.

II. Działania

1. Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu

Pierwszym skoordynowanym działaniem członków Koalicji Sprawiedliwego Handlu były obchody Światowego Dnia Sprawiedliwego Handlu w Polsce dnia 9 maja 2009. Działaniem ponadregionalnym, organizowanym przez koordynatorów Koalicji, były:

Produkcja ulotki nt. Sprawiedliwego Handlu

Ulotka została wyprodukowana przy wsparciu finansowym Transfair Germany. Treść ulotki została opracowana przez Justynę Szambelan i Marię Humę, konsultowana drogą internetową w okresie ok. 2 tygodni przed publikacją. Opracowanie graficzne ulotki zostało zlecone firmie Manto z Krakowa, druk drukarni Aara z Krakowa.

Wydrukowano 1000 szt. ulotki.

Rozesłana do ok. 10 organizacji członkowskich Koalicji, które organizowały wydarzenia na ŚDSH 2009 za pośrednictwem poczty polskiej na koszt poszczególnych Koalicjantów.

Rozesłanie komunikatu prasowego

29 kwietnia 2009 zostało zlecone Polskiej Agencji Prasowej rozesłanie komunikatu prasowego pt. Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu 9 maja 09. Komunikat zawierał informacje o konferencji prasowej w centrum prasowym PAP oraz o Śniadaniach Fairtrade i dodatkowych atrakcjach organizowanych przez członków Koalicji w 7 miastach Polski.

Konferencja prasowa 8 maja 2009

Konferencja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Transfair Germany. Otrzymała się w Centrum Prasowym PAP 8 maja 2009 o godz 11.00. Na konferencji wystąpili: Janina Ochojska Okońska (PAH), Dieter Overath (Transfair Germany), Glen Gregory (Java Coffee Company) oraz Adam Leszczyński (Gazeta Wyborcza). Z ramienia Koalicji na konferencji wystąpili Maria Huma (koordynator) oraz Tadeusz Makulski (prezes PSSH). Justyna Szambelan (koordynator) moderowała spotkanie. Po konferencji odbył się poczęstunek przygotowany z produktów Sprawiedliwego Handlu. Produkty na poczęstunek dostarczyła FREO, Żółty Cesarz oraz Pokarm Życia, poczęstunek przygotował kucharz Grzegorz Łapanowski (Grupa eFTe Warszawa).

Konferencja trwała około 1,5 godziny i zgromadziła ok. 30-40 uczestników, zarówno przedstawiciele mediów jak i osoby prywatne zainteresowane Sprawiedliwym Handlem. Po konferencji ukazało się ok. 20 różnych artykułów i ok 50 przedruków informacji prasowej w mediach.

Działania w regionach

Jako motyw przewodni obchodów WFTD członkowie Koalicji przyjęli Śniadanie Fairtrade (Fairtrade Brunch). W 7 miastach Polski (Warszawa, Kraków, Wrocław, Toruń, Łódź, Gdańsk, Lublin) odbyły się Śniadania Fairtrade oraz inne atrakcje, m.in.:

- warsztaty „Dekonsumpcja” w Warszawie (Grupa eFTe Warszawa)
- koncert zespołu Łąki Łan w Warszawie (Kępa Cafe, Natura Rzeczy)
- slajdowisko w Krakowie (PAH)
- wyścig rowerowy we Wrocławiu (Libertos, FREO)
- pokaz filmu „Czarne Złoto” we Wrocławiu (Libertos, FREO)
- bazar ekologiczny we Wrocławiu (Libertos, FREO)
- prezentacja spółdzielni producentów Fairtrade we Wrocławiu (Szczypta Świata)
- warsztaty kulinarne we Wrocławiu (Libertos, FREO)
- pokaz samby w Toruniu (Sprawiedliwy Handel w praktyce, PAH)
- wykład o wpływie globalizacji na kultury tradycyjne w Łodzi (Źródła)
- pokaz filmów „Gugara” i „Czarne Złoto” w Łodzi (Źródła)
- wystawy fotograficzne w Gdańsku (PSSH)
- lokalna konferencja prasowa w Lublinie (TDNiCz)
- występ muzyczny bębniarzy w Lublinie (TDNiCz)

Wspólnym elementem śniadań Fairtrade miał być obrus dostarczony przez MaxHavelaar France. Niestety obrusy nie dotarły do wszystkich członków Koalicji na czas.

2. Badanie EFTA

European Fair Trade Association zwróciło się do Koalicji z prośbą o przeprowadzenie w Polsce badania według opracowanego przez EFTA kwestionariusza dla jednostek sektora publicznego dotyczącego Sprawiedliwego Handlu w zamówieniach publicznych. Celem badania było zebranie danych dotyczących poziomu wykorzystania kryteriów Sprawiedliwego Handlu w zamówieniach publicznych. O wypełnienie kwestionariusza zwróciliśmy się do osób odpowiedzialnych za realizację i/lub politykę zamówień publicznych w urzędach miast wojewódzkich.

W okresie prowadzenia badania osoby odpowiedzialne za powyższe kwestie z Wrocławia, Bydgoszczy, Zielonej Góry, Warszawy, Białegostoku, Gdańska, Katowic, Kielc, Olsztyna i Poznań były nieobecne.

Osoby odpowiedzialne za powyższe kwestie z Torunia, Gorzowa Wielkopolskiego, Zielonej Góry, Krakowa, Opola i Rzeszowa nie wykazały zainteresowania i woli wypełnienia kwestionariusza. Jako powody wskazywały one fakt, że nie organizują przetargów na produkty objęte certyfikacją Fairtrade ze względu na małą wartość takich zamówień oraz przypuszczenie, że kryteria uwzględniające Sprawiedliwy Handel w przetargu byłyby sprzeczne w ustawą o ochronie konkurencji. Działanie przeprowadziła Maria Huma i Zuzanna Zajczenko.

Uzyskaliśmy wypełniony kwestionariusz od osoby odpowiedzialnej z Lublina wg. którego wynika, że miasto to nie zamierza włączyć kryteriów Sprawiedliwego Handlu do organizowanych przez siebie przetargów.

3. Kampania Pledge for Fair Trade

W okresie przed wyborami do Parlamentu Europejskiego do Koalicji zwróciło się Biuro Rzecznictwa Sprawiedliwego Handlu (Fair Trade Advocacy Office), z prośbą o przeprowadzenie w Polsce części europejskiej kampanii *Zobowiązanie do wspierania Sprawiedliwego Handlu* (ang. *Pledge for Fair Trade*). Kampania miała na celu utrzymanie wsparcia udzielanego dotychczas przez Parlament Europejski Sprawiedliwemu Handlowi. Pierwszy etap kampanii zakładał przekonanie kandydatów na europosłów do wsparcia Sprawiedliwego Handlu. Została im rozesłana treść zobowiązania z propozycją podpisania się pod nią. Lista kandydatów, którzy podpisali zobowiązanie, została opublikowana na stronie internetowej www.fairtrade-advocacy.org/pledge oraz na stronie Koalicji http://fairtrade.org.pl/a63_wspieram_sprawiedliwy_handel.html.

Kampanię w Polsce poprowadził Zbigniew Szalbot.

Propozycja podpisania zobowiązania została wysłana do 178 kandydatów na posłów do Parlamentu Europejskiego.

23 kandydatów podpisało się pod zobowiązaniem, z czego 5 zostało wybranych na posłów do Parlamentu Europejskiego. Poniżej lista posłów, którzy podpisali się pod zobowiązaniem:

1. **Banot** Aleksandra Ewa - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
2. **Bielawski** Andrzej - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy
3. **Gawlik** Radosław - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
4. **Grzybek** Agnieszka - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
5. **Hass** Zbigniew Marek - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
6. **Jankowska** Karolina - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
7. **Jędrzejewska** Sidonia - Platforma Obywatelska
8. **Kozek** Bartłomiej - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
9. **Legierski** Krystian - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
10. **Margueritte** Bernard - Polskie Stronnictwo Ludowe
11. **Markowski** Jerzy - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy
12. **Mularczyk** Arkadiusz - Prawo i Sprawiedliwość
13. **Najberg** Jarosław - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy
14. **Olejniczak** Wojciech - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy
15. **Rakiel-Czarnecka** Walentyna - Polskie Stronnictwo Ludowe
16. **Ryś-Ferens** Erwina - Polskie Stronnictwo Ludowe
17. **Skowron** Karolina - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
18. **Ślodziak** Krystyna - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
19. **Sonik** Bogusław - Platforma Obywatelska
20. **Supińska** Jolanta - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy
21. **Szwed** Dariusz - CentroLewica (PD+SDPL+Zieloni)
22. **Trzaskowski** Rafał - Platforma Obywatelska
23. **Wojda** Bartosz - Sojusz Lewicy Demokratycznej - Unia Pracy

Po zebraniu zobowiązań i przed wyborami parlamentarnymi do mediów rozesłany został komunikat prasowy pt. „Wybieram Sprawiedliwy Handel”.

4. Seminarium "Fair Trade in Central and Eastern Europe" w Pradze

W dniach 29-30 czerwca 2009 r. w Pradze odbyło się seminarium poświęcone sytuacji Sprawiedliwego Handlu w Europie Środkowej i Wschodniej (*Fair Trade in Central and Eastern Europe*). W spotkaniu uczestniczyły koordynatorki Koalicji Maria Huma i Justyna Szambelan, które przedstawiły prezentację nt. sytuacji ruchu w Polsce. Spotkanie miało m.in. na celu prezentację wyników przeglądu strategicznego działalności FLO Int. Laura Barrington, International Licensing Manager FLO Int. przedstawiła prezentację nt. podejścia FLO Int. do rozwoju nowych rynków dla produktów certyfikowanych Fairtrade. Poniżej najważniejsze informacje dotyczące tej kwestii:

1. Odejście od modelu marketingu Fairtrade, w którym Inicjatywy Licencjonujące zajmują się marketingiem oraz udzielaniem licencji na terenie poszczególnych krajów.
2. FLO przejmie rolę licencjodawcy, w poszczególnych krajach będą zaś funkcjonować Fairtrade Marketing Organisations (FMO).
3. Kompetencje FMO w nowym modelu będą obejmować:
 - Prowadzenie strony internetowej
 - Wypuszczanie informacji prasowych
 - Współpracę z mediami
 - Działania edukacyjne
 - Organizowanie forów licencjobiorców
 - Organizowanie szkolenia dla aktywistów
 - Pomoc sprzedawcom detalicznym
 - Organizowanie ogólnokrajowych wydarzeń
 - Wydawanie zgody na użycie znaku FT w materiałach promocyjnych
 - Organizowanie szkoleń z wytycznych używania znaku
 - Przetłumaczenie podręcznika dla twórców opakowań
 - Przetłumaczenie umów
 - Monitoring znaku handlowego
 - FMO będą otrzymywały część pieniędzy z opłat licencyjnych z obszaru, na którym działa
 - FMO będą regularnie sprawozdawać swoją działalność do FLO.
4. Kompetencje FLO w nowym modelu będą obejmować:
 - Ustalanie standardów Fairtrade
 - Współpracę i wsparcie dla producentów
 - Udzielanie licencji na przedsiębiorcom
 - Wydawanie zgody na użycie znaku na opakowaniach
5. Kryteria dla organizacji, która ubiegałaby się o status FMO:
 - Jedna organizacja, otwarte członkostwo dla innych
 - Przedstawiciel całego ruchu Sprawiedliwego Handlu w danym kraju
 - Formalnie zarejestrowana
 - Ustanowiony status, struktury podejmowania decyzji oraz kompetencje zarządzających
 - Działające biuro
 - Opracowany biznesplan
 - Demokratyczne struktury podejmowania decyzji
 - FLO będzie preferowało organizacje zadeklarowane promocji wyłącznie systemu Fairtrade
6. Rola w systemie zarządzania i podejmowania decyzji oraz finansowania LI raz FMO zostanie ujednoczona w przeciągu 3-letniego okresu przejściowego.

5. Stoisko informacyjne na SLOT Art Festival

Koalicja Sprawiedliwego Handlu wzięła udział w przestrzeni inicjatyw społecznych na SLOT Art festiwalu ze stoiskiem poświęconym znakowi i certyfikacji Fairtrade. Stoisko było obsługiwane przez dwie osoby i czynne przez trzy dni od godzin przedpołudniowych do wczesnych godzin wieczornych. Dodatkowo Justyna Szambelan z Polskiej Zielonej Sieci przeprowadziła dwie prezentacje na temat Sprawiedliwego Handlu i systemu certyfikacji Fairtrade dla wolontariuszy i uczestników festiwalu.

6. Stanowisko Koalicji w sprawie Komunikatu Komisji Europejskiej

5 maja 2009 r. Komisja Europejska opublikowała komunikat w kwestii Sprawiedliwego Handlu. Ministerstwo Gospodarki Rzeczypospolitej Polskiej zwróciło się do Koalicji o zaopiniowanie tego dokumentu a celu wydania swojego stanowiska. Z ramienia Koalicji Anna Rok, reprezentująca Grupę eFTe Warszawa, sformułowała stanowisko Koalicji Sprawiedliwego Handlu w sprawie Komunikatu Komisji Europejskiej "Contributing to Sustainable Development: The role of Fair Trade and non-governmental trade-related sustainability assurance schemes", COM (2009) 215.

Główne postulaty i uwagi zawarte w stanowisku Koalicji to:

- postulat dostarczania konsumentom **pełnej i przejrzystej informacji** na temat zasad i korzyści poszczególnych systemów certyfikacji, również w ramach projektu portalu tworzonego przez UNCTAD
- podkreślanie wagi **zrównoważonych zamówień publicznych** jako instrumentu realizacji zasad odpowiedzialności i solidarności instytucji publicznych
- przeznaczenie dodatkowych środków na **analizy porównujące efektywność** poszczególnych systemów certyfikacji
- stworzenie mechanizmu umożliwiającego zainteresowanym podmiotom z Północy i Południa **monitorowanie i weryfikowanie deklaracji sektora prywatnego** odnośnie odpowiedzialności społecznej i ekologicznej
- opracowanie **jasnych wytycznych** dotyczących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych (EC Handbook on Socially Responsible Public Procurement)
- przeznaczenie dodatkowych środków na wspieranie **odpowiedzialności społecznej i ekologicznej małych i średnich przedsiębiorstw**, które nawiązują rzeczywiście partnerskie stosunki z partnerami handlowymi z krajów Globalnego Południa, edukując jednocześnie konsumentów europejskich
- konsekwentne stosowanie zasad odpowiedzialności i solidarności w europejskiej polityce handlowej, w ramach deklarowanej **spójności polityki na rzecz rozwoju** (Policy Coherence for Development)

7. Badanie Omnibus

W dniach 17-19 listopada 2009 r. miało miejsce badanie internetowe Omnibus online, prowadzone przez firmę Gemius SA. W badaniu zostały ujęte trzy pytania zaproponowane przez Koalicję Sprawiedliwego Handlu. Pytania sformułowali Maria Huma i Piotr Poznański. Podsumowanie badania prezentuje się następująco:

- Przeprowadzone badanie pokazuje, że **w chwili obecnej wiedza społeczna o pojęciu „Sprawiedliwy Handel” jest niewielka**. Ponad połowa (56%) Polaków w wieku 15-49 lat nie zetknęła się nigdy z tym określeniem. Przez jeszcze mniejszą liczbę osób kojarzony jest system certyfikacyjny Fairtrade. 79% badanych nigdy nie zetknęło się ze znakiem Fairtrade, a jedynie 22% wie, że znak ten oznacza produkty wytworzone w sposób gwarantujący lepszy los dla producentów z krajów rozwijających się.
- Okazuje się, że **Polacy są skłonni płacić więcej za produkty mające gwarancję etycznego pochodzenia** (62%), ale z reguły są to niewielkie sumy. Co piąty (19%) jest skłonny zapłacić cenę wyższą o co najwyżej 5%, a niemal tyle samo (22%) cenę większą od 5% do 10%.
- Czymś co przekonałoby Polaków do tego, że produkt wytwarzany jest rzeczywiście zgodnie z etycznymi standardami jest **certyfikat przyznany produktowi przez organizację pozarządową – uwierzyłoby mu 78% badanych**. Same informacje na stronie producenta lub ustne zapewnienie sprzedawcy byłyby o wiele mniej skuteczne (uwierzyłoby im odpowiednio 40% i 21%).

Metoda badania. Badanie zostało zrealizowane metodą CAWI Real Time Sampling w dniach 17-19.11.2009 w ramach GO96 – Omnibus online. Próbkę dobrano metodą losowo-kwotową spośród użytkowników witryn internetowych korzystających z bezpłatnej wersji systemu stat24 lub

bezpłatnego audytu site-centric stat.pl/PBI. Badaniem objęto grupę 800 osób w wieku 15-49 lat. Wyniki były analizowane z wykorzystaniem wagi analitycznej, skonstruowanej na podstawie danych o płci, wieku oraz wykształceniu (na podstawie badania Omnibus PBS DGA, sierpień-wrzesień 2008).

8. Nowi członkowie Koalicji

Po oficjalnym powołaniu Koalicji w roku 2009 r. przystąpiły do niej trzy nowe organizacje, które uzyskały status członków i jedna firma, która uzyskała status partnera. Wszystkie kandydatury konsultowane były na liście koalicja@fairtrade.org.pl. Do ich ustosunkowania się Koalicjanci mieli 5 dni.

- Fundacja Współpracy Międzynarodowej Libertos (przyjęty dnia: 13.04.2009; obecnie zmiana nazwy organizacji na Fundacja Projekt Caracol)
- Salezjański Wolontariat Misyjny „Młodzi Świata” (przyjęty dnia 21.04.2009)
- Dom Spotkań im. Angelusa Silesiusa (przyjęty dnia: 31.05.2009)
- „Pozytywna zmiana” Kocurek Dorota/Jarmarki Świata (przyjęta dnia: 30.11.2009)

Przystąpienie firmy o nazwie Szczypta Świata zostało wstrzymane ze względu na błędne wypełnienie deklaracji oraz sprzeciw Polskiej Zielonej Sieci.

Zostały również sformułowane i spisane zasady przyjmowania nowych członków i partnerów do Koalicji Sprawiedliwego Handlu (w załączniku do raportu).

9. Aktywność strony fairtrade.org.pl

Koordynatorzy Koalicji Sprawiedliwego Handlu administrują stroną internetową fairtrade.org.pl.

W okresie marzec 2009 - marzec 2010 na stronie pojawiło się 41 artykułów w dziale "aktualności".

Statystyki odwiedzin strony kształtują się następująco:

	Ilość odwiedzin	% nowych odwiedzin	Średni czas odwiedzin (w minutach)
październik 2009	1 606	61,21%	03:19
listopad 2009	1 906	62,12%	03:22
grudzień 2009	1 416	65,04%	03:28
styczeń 2010	1 842	61,67%	03:13

10. Aktywność na listach dyskusyjnych Koalicji

Koordynatorzy Koalicji Sprawiedliwego Handlu administrują dwiema listami dyskusyjnymi: (koalicja@fairtrade.org.pl; 34 subskrybentów) na którą subskrybowani są wszyscy członkowie Koalicji oraz (lista@fairtrade.org.pl; 96 subskrybentów) na którą subskrybowani są wszyscy zainteresowani ruchem Sprawiedliwego Handlu w Polsce.

III. Rekomendacje na rok 2010

Spotkanie Koalicji odbyło się w dniach 13-14 marca 2010 roku. Koalicjanci postanowili skupić się na następujących działaniach w 2010 roku.

1. Koordynowanie kampanii Szkół oraz Miast Sprawiedliwego Handlu

Ustalono, że Koalicja powinna pozostać organizacją koordynującą obydwie kampanie w Polsce i być ciałem uprawnionym do nadawania im tego statusu. W bieżącym roku planowane jest wypracowanie standardów zarówno dla Miast jak i Szkół Sprawiedliwego Handlu. W tym celu powołano dwie grupy robocze. Koordynatorką grupy roboczej do spraw Szkół Sprawiedliwego Handlu została Paulina Szczygieł, natomiast Tadeusz Makulski koordynuje prace grupy zajmującej się Miastami Sprawiedliwego Handlu. Obie grupy zobowiązały się przedstawić propozycje standardów na liście Koalicji do 31 maja.

2. Współpraca z Fairtrade Labelling Organization

Koalicja ustaliła, że chce być organizacją reprezentującą system certyfikacyjny Fairtrade w Polsce, aby móc prezentować formalnie ten system w naszym kraju, w tym zatwierdzać użycie znaku certyfikacyjnego na materiałach promocyjnych.

3. Powołanie Komitetu sterującego Koalicji

Pojawił się pomysł na zmianę struktury zarządzania Koalicji. Zmianie podlegałoby oddzielenie kwestii administracyjnych Koalicji od kwestii planowania i ustalania kierunków jej rozwoju. Postanowiono, że funkcję Koordynatorów Koalicji zastąpi Komitet sterujący (odpowiedzialny m.in. za: planowanie strategiczne, wyznaczanie kierunków, zasad działania Koalicji, ustalanie stanowisk Koalicji).

4. Światowy Dzień Sprawiedliwego Handlu 2010, Tydzień Edukacji Globalnej

Koalicja postanowiła wykorzystać stronę WFTO, www.wftd2010.org do promocji wydarzeń w Polsce poprzez zarejestrowanie ich na tej stronie. Koalicja postanowiła także podpisać się pod deklaracją poparcia dla ruchu. Informacje o planowanych działaniach będą zbierane i promowane przez Koalicję. Drugą ogólnopolską okazją do nagłaśniania idei Sprawiedliwego Handlu będzie Tydzień Edukacji Globalnej. Koalicja ustaliła, że zajmie się tą drugą sprawą w czerwcu.

Załączniki do raportu

1. Aktualny spis członków i partnerów Koalicji Sprawiedliwego handlu na dzień 12 marca 2010 r.
2. Aktualny statut i deklaracja przystąpienia do Koalicji Sprawiedliwego Handlu na dzień 12 marca 2010 r.
3. Zasady przyjmowania nowych członków i partnerów do Koalicji Sprawiedliwego Handlu.